

ครูศิลป์ของแผ่นดิน ปี 2566

ประเภทเครื่องโลหะ (เครื่องทอง เครื่องเงินยัดลาย)

The Master Artisans of Thailand in 2023
Categorized in Metal Art (Gold and Silver Filigree)

นายพงษ์มิต อุนันท์

จังหวัดเชียงใหม่

Mr. Pongmit Uppanun

Chiang Mai Province

นายพงษ์มิต อุนันท์ ครูศิลป์ของแผ่นดิน ปี 2566

ประเภทเครื่องโลหะ (เครื่องทอง เครื่องเงินยัดลาย)

Mr. Pongmit Upanun
The Master Artisans of Thailand in 2023
Categorized in Metal Art (Gold and Silver Filigree)

“เอกลักษณ์ของงานยัดลายที่บ้านกาดคืองานหัตถศิลป์
ที่ไม่เหมือนใครและเป็นงานที่ไม่มีวันตายเพราะสามารถที่
จะสร้างสรรค์งานได้หลากหลายลวดลายและ
หลายรูปแบบตามแต่จินตนาการของผู้ทำและถึงแม้จะ
เป็นลวดลายเดียวกัน แต่การยัดลายแต่ละครั้งก็จะออก
มาไม่เหมือนกันทุกชิ้นจึงเป็นผลงานที่มีชิ้นเดียว”

*“The distinctiveness of the filigree work at Ban Kat is its
unique artistry that is timeless. It allows for various patterns
and designs according to the artist’s imagination. Even if it is
the same pattern, each rendition would look different. Thus,
every piece is one-of-a-kind.”*

นายพงษ์มิต อุปนันท์ ช่างฝีมือชั้นครู ย้อนไปเมื่อ 50 ปีที่แล้วในขณะที่เป็นวัยรุ่นได้เรียนรู้ฝีมือช่างเงินช่างทองจากบรรดาช่างชาวจีนที่อพยพเข้ามาในพื้นที่บ้านกาต ซึ่งการผลิตชิ้นงานในช่วงแรกๆ เป็นการผลิตเครื่องใช้ตามแบบฉบับของเครื่องเงินล้านนาดั้งเดิมที่ส่วนใหญ่เป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อได้ฝึกฝนจนมีความเชี่ยวชาญมากขึ้น และด้วยทักษะฝีมือที่พัฒนาขึ้นตามลำดับ จึงเกิดการต่อยอดทางความคิด จากงานหัตถกรรมเครื่องเงินล้านนาแบบดั้งเดิมมาสู่การผลิตเครื่องประดับเงินแบบยัดลายที่เป็นเอกลักษณ์แห่งภูมิปัญญา และในปัจจุบันถือเป็นตระกูลช่างเดียวในชุมชนบ้านกาตที่ยังคงอนุรักษ์ศิลปปะงานยัดลายนี้อยู่

Fifty years ago, as a teenager, Mr. Pongmit Uppanun learned the craft of goldsmithing and silversmithing from Chinese artisans who migrated to the Ban Kat area. Initially, most of the products were daily utensils based on the traditional Lanna silverware designs. With continuous practice and growing expertise, and with the skills developed over time, he expanded from traditional Lanna silverware to designing silver filigree jewelry that represents intellectual heritage. Currently, he is the only craftsman in the Ban Kat community who still preserves this filigree art.

งานยัดลาย หรือ Filigree เป็นเทคนิคพิเศษในการสร้างสรรค์และออกแบบเครื่องประดับ และมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีหลักฐานการขุดค้นพบในช่วงศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสต์ศักราชในอียิปต์ กรีซ และประเทศอื่นๆในสมัยโบราณมักพบว่าใช้ในการผลิตเครื่องประดับ และเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร แม้ในต่างประเทศจะมีชื่อเสียงมานานแล้วก็ตามแต่กลับพบว่าเป็นงานหัตถศิลป์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประเทศไทย ซึ่งเครื่องประดับแบบยัดลายได้ถือกำเนิดเกิดขึ้น และได้สร้างชื่อเสียงที่บ้านกาดจังหวัดเชียงใหม่เป็นแห่งแรกของไทย และยังคงเป็นเอกลักษณ์ของเครื่องเงินบ้านกาดจนถึงยุคปัจจุบัน มีกรรมวิธีการทำที่ละเอียดและซับซ้อนเพื่อให้ได้เส้นเงิน หรือ เส้นทองที่มีขนาดเล็กมากๆ เพื่อนำมาทำเป็นเครื่องประดับประเภทต่างๆ เช่น ต่างหู สร้อย เข็มกลัด โดยการวางลวดลายของเส้นที่ขดไปมาอยู่ภายในโครงสร้างชิ้นงานเป็นการสร้างงานที่มีลวดลายวิจิตรงดงาม และมีเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใคร

Filigree is a special technique for designing jewelry. It has a long history, with archeological evidence found from the 5th century BC in Egypt, Greece, and other ancient civilizations. It was often used to make jewelry and tableware. While it has been famous internationally for a long time, this art form was unprecedented in Thailand. Filigree jewelry originated and gained fame in Ban Kat, Chiang Mai Province, this becoming the first of its kind in Thailand. It remains the signature silverware of Ban Kat to this day. The craftsmanship is intricate and complex with the aim to produce very fine silver or gold threads for various types of jewelry like earrings, necklaces, and brooches. The delicate patterns created within the structure of the piece result in beautiful, unique designs.”

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

ครูพงษ์มิต อุปนิษฐ์ ได้เรียนรู้จากช่างเงินช่างทองจากลุงสร้างปาน ซึ่งเป็นช่างทำเครื่องเงินที่ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกาด ตั้งแต่อายุได้ 17 ปี ซึ่งในสมัยนั้นการผลิตชิ้นงานประเภทเครื่องเงินในช่วงแรกๆ จะเป็นการผลิตชิ้นงานชิ้นเล็กๆ เช่น กำไล แหวน ฯลฯ เนื่องจากเครื่องมืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกยังไม่ค่อยมีมากนัก จึงได้เรียนรู้และฝึกฝนทำเรื่อยมาจนค่อยๆ มีความชำนาญ จนกระทั่งตัดสินใจเข้ามาทำงานเครื่องเงินอย่างจริงจังและยึดใช้ประกอบอาชีพ และได้เริ่มจัดตั้งกลุ่มภายในชุมชนบ้านกาดขึ้น และได้พัฒนาผลงานในรูปแบบใหม่ๆ มากขึ้น และสร้างงานที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ต่อมาก็ได้ขยายช่องทางออกสู่ตลาดเพิ่มมากขึ้นจนเป็นที่รู้จัก มีการผลิตเครื่องเงินส่งตามร้านค้าต่างๆ นอกชุมชนเพิ่มขึ้น เช่น ส่งไปยังถนนวิเวลาย สันทำแพง บ่อสร้าง ครั้นเมื่อผลงานเป็นที่ยอมรับ และเป็นที่นิยมมากขึ้น โดยเฉพาะกับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ก็ได้มีการส่งออกไปจำหน่ายนอกจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงขยายตลาดไปยังต่างประเทศอีกด้วย

Mr. Pongmit Uppanun learned from silver and gold artisans, specifically from Uncle Sarang Pan, who was a silversmith who migrated and lived in the Ban Kat community since he was 17 years old. In those days, the initial production of silverware was mostly small items, such as bracelets, rings, etc., because there were not many convenient tools available. He learned and practiced consistently until he gradually became skilled. Eventually, he decided to take silversmithing seriously as a profession. He established a group within the Ban Kat community and developed more innovative work, thus creating unique community pieces. Later, he expanded his market outreach and became well-known. He distributed silverware to various stores outside the community like at Wua Lai Road, San Kamphaeng, and Bo Sang. As the products became more popular and were well-received, especially among Thai and foreign tourists, he began to distribute them outside Chiang Mai Province and expanded to international markets.

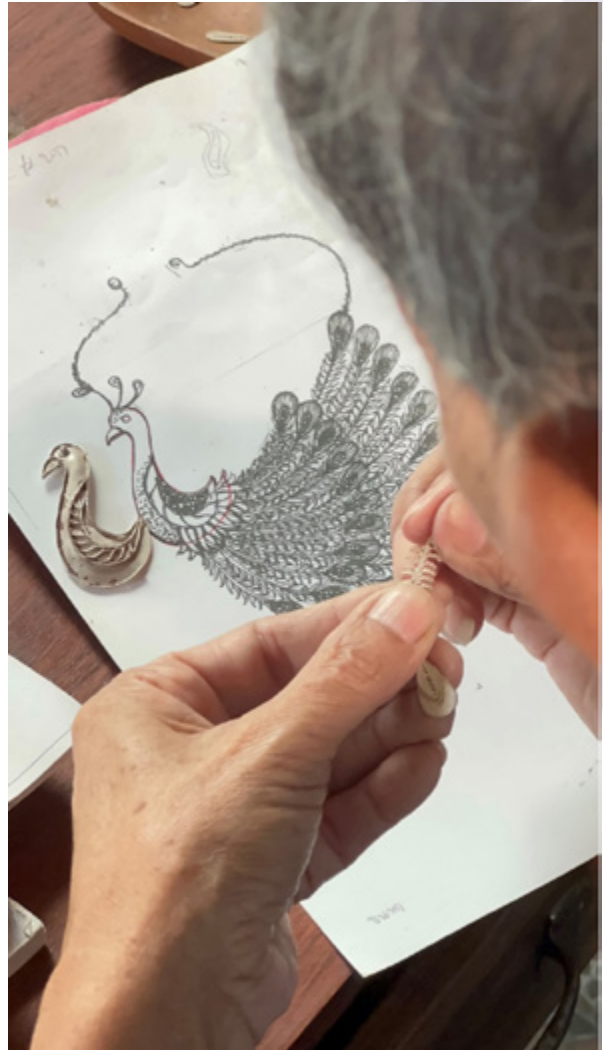
ในช่วงแรกๆ ที่พ่อครูพงษ์มิต เริ่มฝึกฝนการทำงาน เครื่องเงินนั้น เครื่องมือเครื่องทุ่นแรงที่ใช้ไม่ได้มีให้เลือกใช้มากนัก ชิ้นงานที่ผลิตขึ้นในขณะนั้นจึงมีข้อจำกัดทางรูปแบบ เช่น เป็นเครื่องใช้ขนาดย่อม หรือเครื่องประดับชิ้นเล็กๆ เช่น กำไล ต่างหู จนกระทั่งยุคสมัยเปลี่ยนไปความเจริญมากขึ้น จึงมีเครื่องมือและอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น เช่น เครื่องรีดเส้นโลหะ เครื่องหลอม เครื่องมือชักลวด ซึ่งช่วยให้การทำงานสะดวกมากขึ้นและสามารถต่อยอดเป็นงานที่หลากหลายและมีความละเอียดมากขึ้น เมื่อแรกก็เริ่มมีการผลิตเครื่องใช้ที่มีขนาดใหญ่ขึ้น หรือมีรายละเอียด และมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นในรูปแบบที่เป็นเครื่องเงินล้านนาดั้งเดิมที่เป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สลุงเงิน (ขันเงิน) พานรอง เชียงเทียน ฯลฯ

In the early days, when Mr. Pongmit began practicing silversmithing, there were very few tools or powerful equipment to choose from. The products created at that time had design limitations, such as being small-sized utensils or tiny ornaments like bracelets and earrings. As times changed and advancements occurred, more tools, equipment, and technology, like metal wire rollers, melting machines, and wire pulling tools became available. This made work more convenient and allowed for the creation of more varied and intricate designs. He began producing larger silverware or more intricate and complex designs that were traditional utility items used daily like silver trays, candle stands, etc.

จากนั้นพ่อครูพงษ์มิตก็ยังคงพัฒนาทักษะการทำงาน
ขึ้นมาเรื่อยๆ จากแนวทางเดิมซึ่งเน้นงานหัตถกรรมเครื่องเงิน
ล้านนาแบบดั้งเดิมไปสู่การสร้างสรรค์เครื่องประดับเงินแบบยัดลาย
(Filigree) ที่มีความซับซ้อนละเอียดซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งเป็น
ผู้ริเริ่มในการสร้างเอกลักษณ์ของเครื่องเงินในชุมชนบ้านกาดให้
แตกต่าง และเป็นที่รู้จัก และยังไม่หยุดเพียงแคเครื่องเงินเท่านั้น
ในช่วงปลายปี 2557 ก็ได้พยายามศึกษาวิธีการ และทดลอง
ประยุกต์ใช้เทคนิคยัดลายเข้ากับเครื่องทอง เกิดเป็นงานหัตถศิลป์
เครื่องทองยัดลายที่หาผู้ทำและหาชมได้ยาก ด้วยช่างฝีมือแขนง
นี้ไม่ค่อยมีผู้ทำแล้วในปัจจุบัน ครอบครัว “อุปนันท์” เป็นหนึ่ง
ตระกูลช่างฝีมือที่ยังคงอนุรักษ์งานแขนงนี้ไว้อย่างเหนียวแน่นใน
ชุมชนบ้านกาด และส่งต่อภูมิปัญญานี้จากรุ่นสู่รุ่นแม้กาลเวลา
ผ่านไปจนกระทั่งมีทายาทมาสืบทอดแล้ว ก็ตามพ่อครูพงษ์มิต
ก็ยังคงมีละทิ้งงานศิลปหัตถกรรมที่เป็นผู้ริเริ่มหากแต่ยัง
คงคิดค้นพัฒนา หาแรงบันดาลใจจากธรรมชาติรอบตัวมา
สร้างสรรค์เป็นผลงานใหม่ที่ยิ่งประณีตซับซ้อน
อันสะท้อนถึงทักษะฝีมือและประสบการณ์ที่เชี่ยวชาญเป็น
อย่างมากด้วยประสบการณ์ที่สั่งสมมาต่อเนื่องยาวนานกว่า 50 ปี

Later on, Mr. Pongmit continued to develop his skills. Moving from traditional Lanna silversmithing, he experimented with the filigree technique, which involved delicate and intricate patterns. He was a pioneer in creating a unique identity for silverware in the Ban Kat community. Moreover, not limiting himself to just silver, by the end of 2014, he began studying and experimenting with applying the filigree technique to gold items, consequently resulting in rare gold filigree artwork. Nowadays, with many artisans abandoning this craft, the Uppanun Family remains one of the few families preserving this expertise in the Ban Kat community by passing down this wisdom from generation to generation. Even as his descendants continue this legacy, Mr. Pongmit has never abandoned his pioneering arts and crafts. Instead, he continues to innovate and draw inspiration from nature by producing even more magnificent and intricate artwork reflecting his immense skills and expertise from over 50 years of experience.

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

ขั้นตอนการทำงานยัดลายจากเงินหรือทองนั้นมีขั้นตอนโดยละเอียดถึง 35 ขั้นตอนด้วยกัน ซึ่งครูพงษ์มิต ยังคงอนุรักษ์กรรมวิธีการทำงานตามแบบโบราณไว้อย่างเหนียวแน่น ประกอบกับความตั้งใจที่จะรังสรรค์ผลงานอันต้องอาศัยความละเอียดอ่อน ทำให้ผลงานแต่ละชิ้นที่สร้างสรรค์ออกมานั้นมีความประณีต และงดงามอย่างหาที่ติมิได้ โดยหลักการเทคนิคนี้ คือ จะใช้วิธีทำโครงขึ้นมาก่อน แล้วนำลวดเส้นเล็กๆ ที่มีขนาดเท่าเส้นผมทำการใส่แต่ละชั้นเล็กๆ ค่อยๆ บรรจุใส่ลงไปในช่วง เป็นการถล่มลงไปตามที่ต้องการ ที่เรียกว่า การยัดลาย นั่นเอง

เริ่มจากการเลือกวัสดุที่ใช้ ซึ่งจะต้องเป็นเม็ดเงินหรือทองคำที่มีความบริสุทธิ์สูง 99% เนื่องจากคุณสมบัติที่มีความอ่อนเหนียว ยืดหยุ่น สามารถตีเป็นแผ่นบางๆ และดึงเป็นเส้นได้ดีกว่าโลหะชนิดอื่นๆ หรือโลหะผสม และจะไม่ใช้เงินที่มีส่วนผสมของแร่ธาตุชนิดอื่น เช่น ทองแดง หรือทองเหลือง เพราะจะทำให้มีความเปราะ หักง่าย จนการดึงขึ้นรูปทำได้ยาก เนื่องจากเทคนิคยัดลายจะต้องนำโลหะไปผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อรีดและดึงให้มีขนาดเส้นเล็กเท่ากับเส้นผมได้เพื่อใช้เตรียมเป็นชิ้นส่วนต่างๆ ที่จะนำไปยัดลายในขั้นตอนต่อไปได้

Wisdom reflecting craftsmanship skills

The process of embedding designs from silver or gold consists of as many as 35 detailed steps. Mr. Pongmit still meticulously preserves the ancient method of work. Paired with the intention to create intricate work, each produced piece exudes elegance and unparalleled beauty. The main technique involves initially creating a framework and then using tiny threads as fine as hair strands to delicately embed them into grooves, a process called pattern embedding.

Starting with the selection of the materials, it must be silver or gold pellets with a purity of 99% because of their soft and flexible properties. They can be beaten into thin sheets and drawn into fine threads more efficiently than other metals or alloys. Silver mixed with other minerals like copper or brass is not used, as they are fragile and challenging to shape. Due to the embedding technique, the metal undergoes various processes to be stretched and drawn into threads as fine as hair ready to be used for embedding in the next step.

นำเงินหรือทองบริสุทธิ์มาหลอมที่อุณหภูมิ 800-1,200 องศาเซลเซียส ให้เม็ดโลหะนั้นๆ หลอมละลายในเข้าหลอม แล้วนำไปเทลงแท่งหล่อเพื่อให้ได้เงินหรือทองแท่งที่มีขนาดตามต้องการ แช่กรดเพื่อให้อสะอาดแล้วนำมาทุบให้ผิวเรียบ จากนั้นนำไปรีดในเครื่องรีดให้ขนาดแท่งเงินหรือทองเล็กลงเรื่อยๆ จนได้ขนาด 5 มิลลิเมตร นำไปตะไบหัวให้เล็กเพื่อให้ใส่เป็นดิ่งลวดบนม้าดิ่งลวด เพื่อดึงเส้นเงินหรือทองให้เป็นเส้นลวด ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.2 มิลลิเมตร หรือขนาดเท่าเส้นผม

Pure silver or gold is melted at temperatures between 800-1,200 degrees Celsius. Once liquefied in the crucible, it is poured into molds to obtain silver or gold rods of the desired size. After cleaning with acid, they are hammered to smooth the surface. Then, they are rolled continuously until reaching a diameter of 5 millimeters. The rod's end is sharpened to insert into a wire-pulling plate, so stretching the silver or gold into a wire with a diameter of 0.2 millimeters, roughly the size of hair.

จากนั้นนำลวดขนาด 0.2 มิลลิเมตรที่ได้ มาตีเกลียวบนไม้กระดาน หรือที่เรียกว่าการทักเส้น โดยการวางลวดบนพื้นราบแล้วตีเกลียวจนเป็นเนื้อเดียวกัน เมื่อได้ลวดที่ตีเกลียวแล้วนำไปรีดแบนให้มีขนาดพอเหมาะ เพื่อนำไปยึดลายในเส้นเงินขนาดเบอร์ 24 ซึ่งรีดให้แบนให้เท่ากับขนาดลวดยึดลาย หรือคือการนำเอาลวดเส้นเล็กมาขดใส่ในโครงที่ขึ้นรูปไว้แล้วค่อยๆ ตมจนเต็มโครง เมื่อยึดลายเรียบร้อยแล้วจึงใช้น้ำประสานทาบจนผิวชิ้นงานแล้วใส่ไฟจากเส้นโครงก่อน จากนั้นจึงค่อยลดอุณหภูมิลงเมื่อเชื่อมถึงเส้นใส่ในเพื่อเชื่อมชิ้นงานให้สนิทกัน แล้วนำชิ้นงานไปแช่กรดเพื่อทำความสะอาด ทำการตกแต่งชิ้นงานโดยเพิ่มชิ้นซ้อนทับชั้นแล้วโอบชิ้นงานให้โอบหรือบุขึ้น เพื่อให้งานมีมิติและตกแต่งเพิ่มเติมให้สวยงาม นำชิ้นงานมาขัด ทำความสะอาด โดยใช้แปรงทองเหลืองขัด ให้เส้นโครงเงาและเส้นใส่ในดำนเพื่อให้งานสวยงาม

The obtained 0.2-millimeter wire is then coiled onto a board, a process known as ‘thread coiling’. By placing it on a flat surface and turning it into a unified texture, once coiled, it is flattened to fit into a 24-gauge silver thread, which has been flattened to match the embedding thread’s size. These thin threads are then coiled into the prepared frame by gradually filling it. Once the embedding is completed, a solution is applied to the surface of the work and heated by starting from the framework. Then, the temperature is gradually reduced as it reaches the core threads, and fusing the work together seamlessly. The piece is then cleaned with acid, layered, and shaped to give various dimensions. Additional decorations are added for beauty. Finally, the piece is polished and cleaned using a brass brush, enhancing the framework’s shine and inner threads, and making the work look attractive.

องค์ประกอบหลักๆ ที่สำคัญของงานยึดลาย คือ เส้นโครง เส้นไส้ในหรือเส้นยึดลาย และน้ำประสาน

เส้นโครง เป็นเส้นลวดที่รีดจนลักษณะแบนหรือเป็นเส้นตั้ง แล้วนำมาดัดเป็นโครงร่างหลักของชิ้นงาน ซึ่งเป็นเส้นที่ประกอบเป็นส่วนโครงร่างที่อยู่รอบนอก ซึ่งส่วนนี้ต้องดัดเส้นลวดในแนวตั้งเสมอ

เส้นไส้ใน หรือ เส้นยึดลาย จะใช้เส้นลวดที่เส้นเล็กที่สุดมีขนาดเท่ากับเส้นผม โดยจะต้องใช้สองเส้นนำมาพันเกลียวกันแล้วรีดแบน เพื่อให้เป็นเส้นตั้งเหมือนเส้นโครงนำเส้นไส้ในมาขดโดยเริ่มจากวงกลมในสุด นำเส้นไส้ในยึดเข้าไปในโครง โดยต้องเป็นเส้นตั้งเหมือนเส้นโครงเพื่อให้สองเส้นไปในทิศทางเดียวกัน ขั้นตอนการยึดลายจำเป็นจะต้องยึดให้แน่นที่สุด เมื่อลองยกชิ้นงานขึ้นมาก่อนติดน้ำประสานระหว่างสองเส้นต้องไม่หลุดออกจากกัน

น้ำประสาน ใช้เพื่อเชื่อมเส้นโครงกับเส้นไส้ในให้เชื่อมติดกัน โดยน้ำประสานที่ดีจะต้องสามารถเชื่อมเนื้อโลหะให้ติดกันโดยที่ลวดลายที่ยึดลายลงไปแล้วยังอยู่ชัดเจนเหมือนเดิม และน้ำประสานไม่กินลวดเกลียวให้เสียหาย ซึ่งต้องเป็นน้ำประสานสูตรเฉพาะที่ผ่านการค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาจนได้สูตรที่เหมาะสม และเป็นภูมิปัญญาที่ส่งทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น

The main components of the inlay work are the structural wire, the inner wire or inlay wire, and the solder.

The structural wire is a wire that has been flattened or made to be upright and then bent to form the main framework of the piece. It makes up the external skeletal portion, and this section must always be bent vertically.

The inner wire or inlay wire uses the finest wire similar in size to a hair strand. Two of these wires are twisted together and then flattened to resemble the structural wire. The inner wire is then wound, starting from the innermost circle and pushed into the structure, making sure both wires are aligned vertically. The inlay process must be done as tightly as possible. Before attaching the solder, if the piece is lifted, the two wires should not come apart.

Solder is used to join the structural wire and the inner wire together. A good solder must bond the metals together while maintaining the clarity of the inlaid patterns. The solder should not damage the twisted wire, and it should be a special formula developed through research, testing, and continuous development. This knowledge is passed down from generation to generation.

นอกเหนือจากการสร้างสรรค์ชิ้นงานยึดลายที่มีรายละเอียดขั้นตอนที่ประกอบไปด้วยหลายขั้นตอนที่ซับซ้อนแล้ว ความละเอียดอ่อนยิ่งไปกว่านั้นคือ ถึงแม้วิธีการหลักๆจะคล้ายคลึงกันแต่หากแต่ผลงานในแต่ละลวดลายแต่ละรูปแบบก็มีขั้นตอนหรือเทคนิคหรือสิ่งที่ต้องระมัดระวังแตกต่างกันไป ซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝนทักษะของช่างฝีมือประกอบด้วย เช่น ดอกพิกุลที่ต้องนำลวดไปดัดแล้วนำมาทักเส้นพันเป็นเกลียวแล้วนำไปทำเป็นดอก ซึ่งต้องเผาไฟให้ไหม้อยู่ตลอด และต้องคอยนำมาดัดและตัด เพราะถ้าไม่ตัดจะทำให้ไม่ตรงกันและต้องคอยจับให้ตรงกันและเท่ากัน แล้วจึงนำส่วนเม็ดที่เผาจนกลมมาเชื่อมด้านบน

นอกจากนี้การทำงานแต่ละครั้งต้องกำหนดขนาดลวดให้เหมาะสมกับขนาดของชิ้นงานตั้งแต่ในส่วนเส้นโครง และเตรียมส่วนเส้นไส้ในที่จะนำมายึดลายให้เหมาะสมและสัมพันธ์กัน ต้องคำนึงถึงการยึดลายลงไปด้วย เพราะลายแรกๆจะยังใส่ลายลงไปได้ง่าย แต่ลายที่ใส่ครั้งต่อๆ ไปจะเริ่มแน่น เพราะจะขยายออกไปเรื่อยๆ และต้องคำนึงถึงความสมดุล ซึ่งทั้งหมดนี้ช่างฝีมือต้องวางแผนตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้การทำงานสำเร็จได้โดยง่ายและออกมาสวยงาม

Beyond creating detailed inlay work composed of many complex steps, what is more subtle is that even if the main methods are similar, each pattern and design has different steps, techniques, or carefulness. This requires skills training. For example, to make certain designs, the wire has to be pulled, then twisted, and shaped. It needs to be softened by continuous heating, and requires continuous pulling and cutting to maintain the consistency.

Furthermore, each time it is worked, the wire size must be appropriate for the size of the piece, from the structural wire to preparing the inner wire for the inlay, thus making sure they are compatible. Consideration must be given to the inlay process because the first patterns are easier to insert, but as more is added, it becomes tighter as it expands outward. As such, the balance must be considered. All of this requires the craftsman to plan from the beginning to ensure the work is successful and attractive.

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

การทำเครื่องประดับยึดลายมีวิธีการทำที่ค่อนข้างซับซ้อน ใช้เวลานาน และมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก แต่กระนั้นพ่อครูพงษ์มิตรก็ไม่เคยคิดต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือตัดทอนออกไป เนื่องจากกระบวนการหรือเทคนิคมันมีความงามของในตัวเองอยู่แล้ว สามารถสร้างผลงานจากลายต้นแบบและพัฒนาต่อไปได้ไม่รู้จบตามจินตนาการของตนเอง เช่น ลายดอกไม้ต่างๆ เพียง 1 ลาย ก็สามารถต่อยอดไปได้เป็นอีกหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ แหวน ต่างหู สร้อยคอ สร้อยข้อมือ จี้ เข็มกลัด ฯลฯ

พ่อครูพงษ์มิตร เป็นผู้ออกแบบเครื่องประดับที่ใช้เทคนิคการยึดลายมากมาย ผลงานเด่นๆ เช่น ดอกไม้ประจำตระกูล 5 แบบ ได้แก่ ดอกทานตะวัน ดอกโบตั๋น ดอกกาสะลอง กลีบสำนวน และดอกจักรพรรดิ ซึ่งได้ออกแบบ ฝึกฝน พัฒนาลวดลายออกมาเป็นแบบต่างๆ เพื่อให้เป็นชิ้นงานต้นแบบของวงศ์ตระกูล และให้รุ่นต่อไปได้เป็นตัวอย่างศึกษาได้ ใช้ฝึกฝนฝีมืออีกทั้งยังสามารถผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นอาชีพได้

Outstanding Work Identity

The process of creating engraved jewelry is quite intricate, time-consuming, and involves complex steps. However, Mr. Pongmit has never considered altering or skipping any steps because the procedures and techniques themselves are intrinsically beautiful. They can give rise to work based on original designs and continue to evolve endlessly according to one's imagination. For instance, a single floral pattern can lead to many variations, such as rings, earrings, necklaces, bracelets, brooches, and so on.

Mr. Pongmit has designed numerous pieces of jewelry using the engraving technique. Notable works include five distinct family emblem floral designs: sunflowers, peonies, Sakalong, spiral petals, and Emperor blossom. He has designed, practiced, and developed these initial patterns to serve as the prototype for the family emblem. This enables future generations to study and practice the craft. Moreover, these designs can be produced for commercial purposes.

การพัฒนาสร้างสรรค์ประยุกต์ หรือต่อยอดผลงาน

ด้วยเป็นผู้มีความรักในการสร้างสรรค์งานยึดลาย ประกอบกับเป็นผู้มองธรรมชาติรอบตัวเป็นงานศิลปะ จึงไม่เป็นการยากที่พ่อครูพงษ์มิต จะสามารถนำมาประยุกต์ และออกแบบเพื่อสร้างสรรค์เครื่องประดับงานยึดลายในรูปแบบใหม่ๆ ได้ตลอดเวลาและไม่เคยที่จะหยุดนิ่ง โดยการศึกษาจากต้นแบบจริง เช่น ดอกไม้ ใบไม้ สัตว์ต่างๆ นำมาประยุกต์ ประกอบกับทักษะฝีมือในการยึดลายที่เรียกได้ว่าเป็นที่หาผู้ที่เทียบเคียงได้ยาก จึงสะท้อนสิ่งเหล่านี้ ออกมาผ่านทางผลงานที่วิจิตรงดงาม

จากรูปแบบหรือลวดลายต้นแบบสามารถสร้างสรรค์เพิ่มเติมและต่อยอดได้อย่างไม่มีขีดจำกัด เช่น ดอกไม้ต่างๆ ที่เป็นส่วนดอก หากต้องการจะประยุกต์ทำเป็นเข็มกลัดก็สามารถทำได้ โดยการเพิ่มส่วนใบและส่วนยอดติดส่วนที่เป็นเข็มกลัด หรือแม้แต่การเสริม เพิ่มการประดับด้วยพลอย เหล่านี้ก็จะทำให้เกิดเป็นผลงานชิ้นใหม่ๆ เพิ่มความสวยงาม และเป็นการเพิ่มมูลค่าได้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

Creative development, adaptation, or expansion of the work (if any)

With a passion for creating engraved designs and seeing nature as an art form, it is not surprising that Mr. Pongmit can consistently adapt and design new forms of engraved jewelry over time, and never stayed stagnant. By studying real-life models, such as flowers, leaves, and various animals, and integrating them with unmatched skills in engraving, the results are beautifully intricate works of art.

From these foundational designs or patterns, one can continually innovate without any limits. For instance, various floral designs representing a bloom can be adapted into brooches simply by adding the leaves and stem to attach to the brooch pin. Even the enhancement of adorning with gems can lead to the creation of a new piece, hence enhancing its beauty and increasing its value significantly more than the original.

ผลงานสำคัญๆ ที่มีความโดดเด่น ที่สร้างความภาคภูมิใจ

ผลงานสร้อยคอนกยูงขนาดใหญ่ ที่สร้างต้นแบบโดยการศึกษาจากรูปถ่ายพยายามลองผิดลองถูกจนได้ผลงานมีรายละเอียดใกล้เคียงนกยูงมากที่สุด ซึ่งผลงานชิ้นนี้ใช้ระยะเวลาร่วมเดือนในการผลิต

ผลงานที่โดดเด่นอื่นๆ เช่น ดอกไม้ประจำตระกูลทั้ง 5 แบบ ได้แก่ ดอกทานตะวัน ดอกโบตั๋น ดอกสาเกทอง กลีบสำนวน และดอกจักรพรรดิ ซึ่งลายดังกล่าวถึงแม้จะถูกออกแบบมาเป็นเวลานานแล้ว หากกาลเวลามิได้ลดทอนความงดงามที่เคยมี แม้มิงานลวดลายใหม่ๆเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง แต่กลับพบว่ายังมีผู้สนใจและเสาะหา เพื่อนำไปครอบครองมาจนถึงปัจจุบัน และลายเหล่านี้ก็ยังได้ใช้เป็นลายต้นแบบที่ทายาทได้นำไปต่อยอดสร้างสรรค์ผลงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวได้อีกมากมายซึ่งเป็นที่ภาคภูมิใจ และสมดังเจตนารมณ์ที่พ่อครูพงษ์มิตตั้งใจไว้

Important, Outstanding, and Proud Work

A significant piece is the large peacock necklace, which was designed based on extensive study from photographs. There were multiple trials to perfect its details with the aim to resemble a real peacock as closely as possible. This piece took nearly a month to create.

Other notable works include the five types of family specific flowers: sunflowers, peonies, Sakalong flowers, spiral petals, and Emperor blossom. Even though these patterns have been designed a long time ago, time has not diminished their beauty. Despite the continuous introduction of new designs, there still exists a demand and interest in these original designs up to the present day. These patterns are also used as foundational designs for the descendants to further adapt by creating many unique pieces. This fulfills and is a testament to the intentions and aspirations of Mr. Pongmit , making it a source of pride.

ความมุ่งมั่นตั้งใจในการอนุรักษ์ สืบทอดในงานศิลปหัตถกรรม

ด้วยความกังวลของพ่อครูพงษ์มิต ผู้ซึ่งได้คลุกคลี คุ่นเคยกับงานยึดลายมาเป็นเวลานานกว่า 50 ปี จึงได้มองเห็นว่าการทำงานด้านนี้นั้นนับวันแต่จะมีผู้ทำหรือสืบทอดลดน้อยลง รวมถึงต้องการให้คนรู้จักงานยึดลายมากยิ่งขึ้น ด้วยพบว่าคนรุ่นใหม่แทบจะยังไม่รู้จักว่างานยึดลายคืออะไร ด้วยเหตุนี้จึงได้ถ่ายทอดเทคนิคการทำเครื่องเงินรวมถึงการทำงานเครื่องประดับยึดลายให้กับคนในครอบครัวบุตรหลานหรือทายาทเพื่อสืบสาน และรักษางานนี้ให้คงอยู่ต่อไปและยังได้ถ่ายทอดองค์ความรู้และเป็นผู้แนะนำฝึกสอนทักษะอาชีพให้กับคนในชุมชนบ้านกาด เพื่อสร้างอาชีพและสร้างความเข้มแข็งด้านงานศิลปหัตถกรรมอันประณีตนี้ให้กับชุมชน อีกทั้งยังถ่ายทอดให้กับผู้ที่สนใจทั่วไปอีกด้วย

Commitment to conserve and inherit in arts and crafts

From Mr. Pongmit's concern, someone who has been deeply involved and familiar with the art of embossed patterns for over 50 years, he has recognized that the number of people practicing or inheriting this craft is dwindling day by day. As such, he wants more people to know about the art of embossed patterns because he has observed that many of the younger generation hardly know what it is. As a result, he has passed on the techniques of silversmithing and the art of making embossed jewelry to his family members to preserve and sustain this craft. He has also imparted knowledge and guided skills training to the local community of Ban Kat with the aim of creating jobs and strengthening this exquisite art in the community. Moreover, he has extended his teachings to the general public.

นอกเหนือจากการถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชนบ้านกาต ก็ได้มีการถ่ายทอดให้นิสิตนักศึกษาฝึกงานจากสถาบันการศึกษาต่างๆ มาต่อเนื่อง เช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยอื่นๆ ที่มีการเรียนการสอนในสาขาอัญมณีหรือจิวเวลรี่ ด้วยเป็นที่ทราบกันดีว่าการทำเครื่องประดับยัดลายเป็นงานที่พบเพียงที่บ้านกาตเท่านั้นที่ทำอยู่ในปัจจุบันจึงมีนักศึกษาเข้ามารับการถ่ายทอดและฝึกทักษะอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะนักศึกษาที่มาฝึกงานแต่ละรุ่นนั้น จะมาใช้เวลารับการถ่ายทอด และฝึกฝนร่วมกับพ่อครูพงษ์มิตในแต่ละครั้ง จำนวนกว่า 100 ชั่วโมง ทำเช่นนี้มาเป็นประจำทุกปีและต่อเนื่องกันมายาวนานกว่า 50 ปีแล้ว โดยมีเคยเห็นเหนื่อย หรือหงุดหงิดความรู้งานที่ตนเองรักและผูกพัน ด้วยตั้งปณิธานไว้ว่าจะอนุรักษ์ และส่งต่องานหัตถศิลป์ที่ใช้เทคนิคการยัดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะนี้ให้คงกับประเทศไทยไปชั่วลูกชั่วหลาน และยินดีที่จะถ่ายทอดวิชาความรู้ในการยัดลายให้กับทุกท่านสนใจ จึงถือได้ว่าพ่อครูพงษ์มิตเป็นครูผู้ให้อย่างแท้จริง

In addition to passing on knowledge to the Ban Kat community, he has also continuously taught student interns from various educational institutions, such as Silpakorn University and other universities offering gem and jewelry courses. It is well known that the art of making embossed jewelry is a craft unique to Ban Kat, and currently only practiced there. Thus, students regularly come to learn and hone their skills. On average, each batch of students spends over 100 hours training with Mr. Pongmit every time. This has been a yearly tradition for more than 50 years, and he never tires or becomes possessive of the knowledge in a craft he loves and is dedicated. He is determined to preserve and pass on the artistry that uses this unique embossing technique, thus ensuring its longevity in Thailand for generations to come. He is also pleased to share the knowledge of embossing with anyone interested. It can be said that Mr. Pongmit is a genuine giver.

เกียรติบัตรหรือรางวัลที่เคยได้รับ

- ครุภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอแม่วาง ผู้สืบสานหัตถกรรมเครื่องเงิน ปี 2547 จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่
- ครูช่างศิลปหัตถกรรม ปี 2559 จากศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน)
- ได้รับรางวัลการประกวดผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น รางวัลรางวัลชนะเลิศ การประกวดคิดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2557 และรางวัล OTOP ระดับ 5 ดาว ปี 2562 ฯลฯ

Received Certificates or Awards

- Local Wisdom Teacher, Mae Wang District Inheritor of Silver Handicrafts in 2004 from the Chiang Mai Provincial Cultural Office
- Handicraft Teacher 2016 from the International Center for the Promotion of Arts and Crafts (Public Organization)
- Awarded various product contests, such as award-winning prizes of the Chiang Mai OTOP Product Selection Contest 2014, 5-star OTOP Awards 2019, etc.

***“ยึดหลักการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับยึดลาย ที่ต้องมีความสวยงาม
ความประณีต มีความคงทน และสามารถใช้งานได้จริง”***

***“Adhere to the principle of creating filigrees that must be beautiful, exquisite,
durable, and truly functional.”***

ข้อมูลการติดต่อ

ชื่อ-นามสกุล : นายพงษ์มิต อูปนันท์

จังหวัด : เชียงใหม่

Fb : Anchalee Silver Handicraft :: หัตถกรรมเครื่องเงินบ้านกาด

contact information

Name-Surname : Mr. Pongmit Uppanun

Province : Chiang Mai

Fb : Anchalee Silver Handicraft :: Ban
Kad silver handicraft